

3.5.2024

Kristina Sarjo

EUROOPAN JÄLLEENRAKENNUS- JA KEHITYSPANKIN (EBRD) PERUSTAMISESTA TEHDYN SOPIMUKSEN MUUTOSTEN HYVÄKSYMINEN; TOIMINTA-ALUEEN RAJOITETTU JA ASTEITTAINEN LAAJENTAMINEN SAHARAN ETELÄPUOLISEEN AFRIKKAAN SEKÄ IRAKIIN

Euroopan jälleerakennus- ja kehityspankin (EBRD) hallintoneuvosto hyväksyi 18.5.2023 tehdyllä päätöslauselmallaan nro 259 yksimielisesti johtokunnan esittämät muutokset pankin perustamissopimukseen pankin toiminta-alueen asteittaisesta ja rajoitetusta laajentamisesta Saharan eteläpuoliseen Afrikkaan sekä Irakiin. Laajentumispäätöksen mukaan EBRD voisi toimia jäsenvaltioissaan, jotka sijaitsevat Saharan eteläpuolisessa Afrikassa sekä Irakissa, edellyttäen että nämä maat saavat pankin jäsenten määränemmistön hyväksynnän, ja samalla säilyttäen täyden sitoutumisensa Ukrainaan ja nykyisiin kohdemaihinsa.

Päätöslauselmassa vahvistettiin, että EBRD:n toiminta-alueen laajentaminen olisi toteutettava ilman, että pankin osakkailta vaaditaan uusia pääomasijoituksia, vaarantamatta pankin AAA-luottoluokitusta sekä poikkeamatta pankin mandaatista koskien transition tukemista. Lisäksi korostettiin jo alueella toimivien kumppaneiden kanssa tehtävän yhteistyön tärkeyttä ja täydentävyyttä. Päätöslauselmassa korostettiin, että pankin ensisijainen ja keskeisin prioriteetti on edelleen Ukrainan tukeminen ja muiden Ukrainassa käytävästä sodasta kärsivien toimintamaiden tukeminen.

Laajentumispäätöksen sisältö

EBRD:n alkuperäisenä kohteena oli Keski- ja Itä-Euroopan maiden (ml. entinen Neuvostoliitto) transition tukeminen (SopS 27 ja 28/1991). Sitten pankin toimintaa on laajennettu myös Mongoliaan ja Turkkiin (SopS 74/2006) sekä eteläisen ja itäisen Välimeren alueelle (SopS 85/ 2013).

Nyt puheena oleva laajentumispäätös Saharan eteläpuoliseen Afrikkaan ja Irakiin edellyttää pankin perustamissopimuksen 1 artiklaan tehtävää muutosta, jolla maantieteellisen alueen määritelmää muutetaan kattamaan rajoitetussa määrässä Saharan eteläpuolisen Afrikan jäsenvaltioita.

Ilmaisulla Saharan eteläpuolinen Afrika tarkoitetaan Maailmanpankkiryhmän määrittelemää Saharan eteläpuolisen Afrikan aluetta.

Ensimmäiset investoinnit Saharan eteläpuoliseen Afrikkaan olisi näillä näkymin tarkoitus tehdä Beninissä, Norsunluurannikolla, Ghanassa, Keniassa, Nigeriassa ja Senegalissa edellyttäen, että ne hakevat lainansaajamaiden asemaa ja niiden hakemukset hyväksytään.

Sopimusta sovellettaessa Irak sisällytetään eteläisen ja itäisen Välimeren alueeseen ja näin ollen sopimuksen 1 artiklassa olevan ilmaisun ”eteläisen ja itäisen Välimeren alueen” katsotaan tarkoittavan eteläisen ja itäisen Välimeren maat, joilla on rantaviivaa Välimereen, sekä Jordanian ja Irakin, jotka ovat läheisesti kytkeytyneet tähän alueeseen.

Perustamissopimuksen muutokset eivät sisällä lainsäädännön alaan taikka muutoin eduskunnan suostumusta edellyttäviä määräyksiä. Tämän vuoksi muutokset on tarkoitus PeL 95 §:n mukaan saattaa voimaan asetuksella.

Valtiovarainministeriön ja ulkoministeriön väliseen EBRD-työnjakoon perustuen laajentumiskysymystä on koordinoitu koko neuvotteluprosessin ajan VM:n ja UM:n välillä.

Perustamisopimuksen 1 artiklan muutoksen voimaantulo edellyttää, että vähintään $\frac{3}{4}$ pankin jäsenmaista edustaen vähintään $\frac{4}{5}$ äänivallasta on ratifioinut tai hyväksynyt muutoksen. Lainansaajamaa-asema puolestaan edellyttää, että *pankin hallintoneuvostossa* vähintään $\frac{2}{3}$ jäsenmaiden kuvernööreistä edustaen vähintään $\frac{3}{4}$ äänimäärästä hyväksyy lainansaajamaa-aseman myöntämisen.

Laajentumisen tausta ja taloudelliset vaikutukset

EBRD:n hallintoneuvosto teki jo vuonna 2022 tehdyssä päätöslauselmassaan nro 248 periaatepäätöksen pankin toiminta-alueen rajoitetusta ja asteittaisesta laajentamisesta Saharan eteläpuoliseen Afrikkaan ja Irakiin. Hallintoneuvosto katsoi jo silloin, että pankin ensisijainen prioriteetti on Ukrainan tukeminen. Geopoliittisesta näkökulmasta pidettiin tärkeänä, että kansainvälinen yhteisö myös tukee globaalia etelää, joka voisi hyötyä EBRD:n osaamisesta ja liiketoimintamallista transition edistämiseksi. Transitiovaikutusta pyrittäisiin hakemaan pankin investointipäätösten kautta ja keskeisellä sitoutumisella kohdennetusti ja valikoidusti yksityiseen sektoriin edistämään kestäviä markkinoita hyvää pankkitapaa noudattaen ja lisäarvoa tuoden. Pankin vahvasta taloudellisesta asemasta ja AAA-luottoluokituksesta pidettäisiin edelleen kiinni.

Valmistelutyötä jatkettiin muiden muassa arvioimalla pankin pääoman riittävyyttä ja muita taloudellisia vaikutuksia. Arvion mukaan rajoitettu ja vaiheittainen laajentuminen on mahdollista tehdä nykyisen pääoman puitteissa vaarantamatta AAA-luottoluokitusta sekä heikentämättä jo olemassa olevien lainansaajamaiden tukea. Pankin arvion mukaan vaikutukset pankin kannattavuuteen ovat marginaalisia. Nyt puheena oleva rajoitettu ja vaiheittainen laajentuminen ei aiheuta budjettivaikutuksia jäsenmaille.